यच्चेह किञ्चित् कर्त्तव्यं तत्सर्व्वं प्रापितं मया । यथोक्तं भवता काले सर्व्वमेव च तत् कृतं ।

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ एवमुक्तस्तु गाङ्गेयः कुन्तीपुत्रेण धीमता । ददर्श भरतान् सर्व्वान् संस्थितान् परिवार्य्य तं ।

ततश्च बलवान् भीष्मः प्रगृह्य विपुलं भुजं उद्यन्मेघस्वरो वाग्मी काले वचनमब्रवीत् । ७१३

दिष्ट्या प्राप्तोऽसि कौन्तेय सहामात्यो युधिष्ठिर । परिवृत्तो हि भगवान् सहस्रांशुर्दिवाकरः ।

अष्टपञ्चाशतं रात्र्यः शयानस्याद्य मे गताः । शरेषु निशितायेषु यथा वर्षशतं तथा ।

माघोऽयं समनुप्राप्तो मासः पुण्यो युधिष्ठिर । त्रिभागशेषः पक्षोऽयं शुक्लो भवितुमर्हति ।

एवमुक्त्वा तु गाङ्गेयो धर्म्मपुत्त्रं युधिष्ठिरं । धृतराष्ट्रमथामन्त्र्य काले वचनमब्रवीत् ।

॥ भीष्म उवाच ॥ राजन् विदितधर्म्मोऽसि सुनिर्णीतार्थसंशयः । बहुश्रुता हि ते विप्रा बहवः पर्य्युपासिताः । ७१४

वेदशास्त्राणि सूक्ष्माणि धर्म्मांश्च मनुजेश्वर । वेदांश्च चतुरः सर्व्वान्निखिलेनानुबुध्यसे ।

न शोचितव्यं कौरव्य भवितव्यं हि तत्तथा । श्रुतं देवरहस्यन्ते कृष्णद्वैपायनादपि ।

यथा पाण्डोः सुता राजंस्तथैव तव धर्म्मतः । तान् पालय स्थितो धर्म्मे गुरुशुश्रूषणे रतान् ।

धर्म्मराजो हि शुद्धात्मा निदेशे स्थास्यते तव । आनृशंस्यपरं ह्येनं जानामि गुरुवत्सलं ।

तव पुत्त्रा दुरात्मानः क्रोधलोभपरायणाः । ईर्ष्याभिभूता दुर्वृत्तास्तान्न शोचितुमर्हसि । ७१५

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ एतावदुक्त्वा वचनं धृतराष्ट्रं मनीषिणं । वासुदेवं महाबाहुमभ्यभाषत कौरवः ।

॥ भीष्म उवाच ॥ भगवन् देवदेवेश सुरासुरनमस्कृत । त्रिविक्रम नमस्तेऽस्तु शङ्खचक्रगदाधर ।

वासुदेवो हिरण्यात्मा पुरुषः सविता विराट् । जीवभूतोऽनुरूपस्त्वं परमात्मा सनातनः ।

त्वद्भक्तस्त्वद्गतमनाः सदारश्चापरिग्रहः । त्वायस्व पुण्डरीकाक्ष पुरुषोत्तम नित्यशः ।

अनुजानीहि मां कृष्ण वैकुण्ठ पुरुषोत्तम । रक्ष्याश्च ते पाण्डवेया भवान् येषां परायणं । ७१६

उक्तवानस्मि दुर्बुद्धिं मन्दं दुर्य्योधनं पुरा । यतः कृष्णस्ततो धर्म्मो यतो धर्म्मस्ततो जयः ।

वासुदेवेन तीर्थेन पुत्त्र संशाम्य पाण्डवैः । सन्धानस्य परः कालस्तवेति च पुनः पुनः ।

न च मे तद्वचो मूढः कृतवान् स तु मन्दधीः । घातयित्वेह पृथिवीं ततः स निधनं गतः ।

त्वान्तु जानाम्यहं देवं पुराणमृषिसत्तमं । नरेण सहितं देव वदर्य्यां सुचिरोषितं ।

यथा मे नारदः प्राह व्यासश्च सुमहातपाः । नरनारायणावेतौ सम्भूतौ मनुजेष्विति । ७१७

स मां त्वमनुजानीहि कृष्ण मोक्ष्ये कलेवरं । त्वयाऽहं समनुज्ञातो गच्छेयं परमां गतिं ।

॥ वासुदेव उवाच ॥ अनुजानामि भीष्म त्वां वसून् प्राप्नुहि पार्थिव । न तेऽस्ति वृजिनं किञ्चिदिह लोके महाद्युते

पितृभक्तोऽसि राजर्षे मार्कण्डेय इवापरः । येन मृत्युस्तव वशे स्थितो भृत्य इवानतः ।

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ एवमुक्तस्तु गाङ्गेयः पाण्डवानिदमब्रवीत् । धृतराष्ट्रमुखांश्चापि सर्व्वांश्च सुहृदस्तथा ।

प्राणानुत्सृष्टुमिच्छामि तत्रानुज्ञातुमर्हथ । सत्येषु यतितव्यं वः सत्यं हि परमं बलं । ७१८

आनृशंस्यपरैर्भाव्यं सदैव नियतात्मभिः । ब्रह्मण्यैर्धर्म्मशीलैश्च तपोनित्यैश्च भारताः ।

इत्युक्त्वा सुहृदः सर्व्वान् सम्परिष्वज्य चैव हि । पुनरेवाब्रवीद्धीमान् युधिष्ठिरमिदं वचः ।